

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 168/04-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. mája 2004 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. K. D., bytom K., zastúpenej advokátom JUDr. M. F., K., ktorou namieta porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 325/96, za účasti Okresného súdu Poprad, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. K. D. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. decembra 2003 doručená sťažnosť JUDr. K. D., bytom K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 325/96.

Sťažovateľka podala 11. novembra 1995 na okresnom súde žalobu o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy proti žalovanému Lúč, a. s., Trenčín.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla, že: *„Od začiatku súdneho konania vedeného pôvodne na Obvodnom súde Košice I a následne na Okresnom súde v Poprade do dnešného dňa ubehlo viac ako osem rokov a v predmetnom konaní nebolo vydané konečné právoplatné rozhodnutie vo veci samej. Okresný súd v Poprade vo vyššie označenej veci rozhodol rozsudkom zo dňa 10. 06. 2002. Proti tomuto rozsudku som podal žalovaný v zákonom stanovenej lehote odvolanie. Krajský súd v Prešove rozsudkom zo dňa 23. 10. 2003 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa sčasti potvrdil, sčasti zmenil a vo výroku o trovách konania vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. (...) Domnievam sa, že vyššie označené konanie na Okresnom súde v Poprade je v rozpore s účelom ústavou zaručeného práva na konanie bez zbytočných prieťahov, nakoľko ani po uplynutí neúmerne dlhej doby t. j. 8 rokov nebolo vydané konečné právoplatné rozhodnutie a neodstránil moju právnu neistotu.“*

Sťažovateľka sa zmieňuje aj o tom, že na priebeh napadnutého konania viackrát upozorňovala a písomne urgovala, aby sa v jej právnej veci konalo. K sťažnosti pripojila aj kópie štyroch urgencií adresovaných okresnému súdu.

V spojitosti so zdĺhavým priebehom konania poukazuje sťažovateľka na psychický stav neistoty a očakávania, v ktorom sa nachádzala. Osobitne upozorňuje na tú skutočnosť, že *„aj napriek môjmu prípadnému úspechu v súdnom konaní nebude už možné vymoženie primeraného zadostučinenia voči žalovanému, nakoľko je v súčasnej dobe v likvidácii a nemá žiaden majetok. Likvidátorka žalovaného Ing. R. mi listom zo dňa 30. 10 2003 oznámila, že spoločnosť na mimoriadnom valnom zhromaždení vyhlásila vstup do konkurzu a súčasne mi oznámila, že finančné prostriedky vo výške 300.000,- Sk nemajú k dispozícii a sú v platobnej neschopnosti. Zároveň mi oznámila, že z dôvodu predaja vydavateľských práv na denník SME nemá žalovaná možnosť a finančné prostriedky na uverejnenie rozhodnutia v zmysle rozhodnutia súdu“.*

Na základe vyššie uvedených tvrdení sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa, právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, zaručené ustanovením článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, bolo v konaní vedenom na Okresnom súde v Poprade pod č. k. 9 C 325/96, porušené.

2. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume 500.000,- Sk, ktoré je Okresný súd v Poprade povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Porušovateľ je povinný sťažovateľovi nahradiť trovy súdneho konania.“

Ústavný súd z obsahu súvisiaceho spisu okresného súdu sp. zn. 9 C 325/96, ktorý mu bol doručený 21. apríla 2004, zistil, že okresný súd rozhodol v právnej veci sťažovateľky rozsudkom sp. zn. 9 C 325/96 z 10. júna 2002, ktorým uložil žalovanému povinnosť na vlastné náklady zabezpečiť v denníku SME uverejnenie ospravedlnenia sťažovateľke, zaplatiť jej náhradu nemajetkovej ujmy v sume 150 000 Sk a nahradiť jej trovy konania v sume 25 853 Sk. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 3 Co 595/02 z 23. októbra 2003 potvrdil rozsudok okresného súdu v časti, ktorou žalovanému bola uložená povinnosť na vlastné náklady zabezpečiť v denníku SME uverejnenie ospravedlnenia sťažovateľke, a zároveň zmenil napadnutý rozsudok vo výroku o povinnosti zaplatiť sťažovateľke náhradu nemajetkovej ujmy tak, že uložil žalovanému zaplatiť jej náhradu nemajetkovej ujmy v sume 300 000 Sk. Vo výroku o trovách konania zrušil krajský súd rozsudok okresného súdu a vrátil ho v tejto časti na nové konanie a rozhodnutie. Rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť vo výroku o povinnosti zabezpečiť uverejnenie ospravedlnenia sťažovateľke a vo výroku o povinnosti zaplatiť jej náhradu nemajetkovej ujmy 11. decembra 2003. O trovách konania rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 9 C 325/96 z 9. januára 2004, ktorý nadobudol právoplatnosť 11. marca 2004, teda po doručení sťažnosti ústavnému súdu.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom (nečinnosťou) okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 325/96.

Z tvrdení sťažovateľky uvedených v sťažnosti, z listinných dôkazov, ktoré k nej pripojila, a z vyžiadaného dotknutého spisu okresného súdu vyplýva, že konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 325/96 bolo vo veci samej skončené rozsudkom uvedenej spisovej značky z 10. júna 2002, ktorý nadobudol právoplatnosť 11. decembra 2003, v spojení s rozsudkom krajského súdu z 23. októbra 2003. Sťažnosť sťažovateľky z 23. decembra 2003 bola doručená osobne do podateľne ústavného súdu 30. decembra 2003.

Ako už bolo uvedené, o trovách konania rozhodol okresný súd až rozsudkom sp. zn. 9 C 325/96 z 9. januára 2004, ktorý nadobudol právoplatnosť 11. marca 2004.

Podľa svojej ustálenej judikatúry (m. m. II. ÚS 32/00, III. ÚS 116/01, I. ÚS 116/02, IV. ÚS 61/03, III. ÚS 109/03) poskytuje ústavný súd ochranu základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, keď v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označeným orgánom verejnej moci (v tomto prípade všeobecným súdom) ešte trvalo. Ak preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd zistí, že konanie, v ktorom

sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bolo právoplatne skončené ešte pred podaním jeho sťažnosti ústavnému súdu, a teda k porušovaniu označeného základného práva už nedochádza, sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Vychádza pritom z toho, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza fyzická osoba alebo právnická osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci, ktorý (účel) sa dosiahne právoplatným rozhodnutím (I. ÚS 167/03).

Vzhľadom na nadobudnutie právoplatnosti meritórneho rozhodnutia ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu prichádzalo v danom prípade v rámci jej predbežného prerokovania do úvahy iba posúdenie možnosti jej prijatia na ďalšie konanie v časti týkajúcej sa rozhodovania okresného súdu o trovách konania.

Ťažiskovým pojmom a komponentom tohto základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je to, že jeho ochrana sa uplatňuje vo veci účastníka, v jeho záležitosti.

Aj keď už ústavný súd vyslovil, že: „Aj na súdne konanie v časti týkajúcej sa iba náhrady trov súdneho konania sa vzťahuje základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (III. ÚS 145/02), dospel v okolnostiach prípadu k záveru, že právna neistota sťažovateľky bola odstránená nadobudnutím právoplatnosti rozsudku vo veci samej (t. j. 11. decembra 2003), teda pred podaním sťažnosti ústavnému súdu. Vychádzal pritom z obsahu sťažnosti, z ktorého vyvodil, že sťažovateľka svojou sťažnosťou namieta porušenie jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní pred okresným súdom, predmetom ktorého bolo rozhodovanie o jej uplatnenom nároku na ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy.

Vecou samou v konaní pred okresným súdom, v ktorom podľa sťažovateľky došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, teda nebolo rozhodovanie o náhrade trov konania. Vzhľadom na odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľky právoplatným skončením predmetného konania vo veci samej v čase

podania sťažnosti už k porušovaniu jej označeného základného práva nedochádzalo. Ústavný súd navyše nezistil, že by v konaní okresného súdu po nadobudnutí právoplatnosti meritórneho rozhodnutia (po 11. decembri 2003) dochádzalo k zbytočným priet'ahom v konaní pri rozhodovaní o trovách konania (o trovách konania rozhodol okresný súd rozsudkom z 9. januára 2004, teda ani nie do jedného mesiaca od právoplatného skončenia konania vo veci samej), a ani sťažovateľka to osobitne nenamietala.

V súvislosti s tým poukazuje ústavný súd na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej je jedným zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v prípadoch, keď sa ňou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 61/03).

Vzhľadom na to, že sťažovateľka sa domáhala aj priznania primeraného finančného zadost'učinenia, ústavný súd poznamenáva, že jeho fakultatívna právomoc priznať v prípade, že vyhovie sťažnosti, tomu, koho práva boli porušené, aj peňažnú satisfakciu podľa čl. 127 ods. 3 ústavy, v žiadnom rozsahu a nijakým spôsobom nemodifikuje účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje v konaní o namietanom porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. V nadväznosti na to je tiež potrebné zdôrazniť, že nárok na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia nemožno ponímať ako nejaký samostatný nárok na prípadné odškodnenie za zistené priet'ahy v konaní príslušného štátneho orgánu, keďže tento nárok má len akcesorickú povahu. Ústavný súd už v spojitosti s tým vyslovil, že „satisfakčný potenciál rozhodnutia ústavného súdu nie je autonómnym prvkom ním poskytovanej ochrany ani akýmsi paralelným titulom pre domáhanie sa tejto ochrany. Takýmto titulom je len výlučne potreba chrániť konkrétne základné právo sťažovateľa a prostredníctvom tohto práva aj princíp právnej istoty. Inými slovami, meritórne konanie o námietke porušenia práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je účelné

a v zásade prípustné v prípade, že takýmto konaním by ústavný súd bol spôsobilý odstrániť stav právnej neistoty vyvolaný zbytočnými priet'ahmi. V prípade, že s'ťažovateľke už bolo doručené právoplatné rozhodnutie daného štátneho orgánu, takáto možnosť zo zrejmých dôvodov neexistuje (I. ÚS 235/03).

Keďže uvedené skutočnosti s poukazom na zmysel a účel ustanovenia § 48 ods. 2 ústavy vylučovali ďalšie konanie ústavného súdu o s'ťažnosti s'ťažovateľky, ústavný súd ju už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že s'ťažnosť s'ťažovateľky bola odmietnutá, ústavný súd už o jej žiadosti o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nerozhodol, pretože jeho poskytnutie je podľa čl. 127 ods. 3 ústavy viazané na vyhovenie s'ťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. mája 2004